

Комплексний аналіз ефективності та фінансової стійкості кращих банків України

У статті представлено результати комплексного аналізу ефективності та фінансової стійкості найбільших банків України за період 2015–2024 років. Дослідження зосереджено на показниках рентабельності активів (ROA), рентабельності власного капіталу (ROE), капітальної структури та фінансової надійності у контексті глибоких трансформацій банківського сектору. Основою аналізу стали дані 20 банків із найбільшим обсягом активів, що формують ключові тенденції у секторі.

Аналіз власного капіталу підтвердив загальне нарощення фінансової активності банків. Банківська система України успішно перейшла на нову трирівневу структуру капіталу згідно з вимогами ЄС та Базель III, і станом на 01.01.2025 року зберігає достатній запас капіталу всіх рівнів. Більшість банків із 20 найкращих перевищують норматив достатності регулятивного капіталу (НРК) у 10 % станом на 01.05.2025 року. Дослідження чистого фінансового результату за 2015–2024 роки виявило значну амплітуду коливань, однак більшість банків досягли сталого позитивного результату в останні роки. АТ КБ «ПриватБанк» утримує лідерство за обсягами прибутку протягом п'яти років поспіль.

Оцінка рівня рентабельності показала зростання ефективності використання активів та відновлення прибутковості банківського капіталу. Аналіз фінансової стійкості показав покращення показника фінансової надійності та зниження мультиплікатора капіталу у більшості установ до 2024 року.

На основі багатофакторного аналізу розроблено кластеризацію банків (збалансовані, чутливі, консервативні, трансформуючі), що дозволила виокремити стратегічні моделі їхнього розвитку. Визначено перспективні банки, які поєднують високі показники прибутковості з підтриманням стійкої капітальної структури.

Ключові слова: фінансовий стан банків; банки України; банківський сектор; капітал банків; ROA; ROE; коефіцієнт надійності; мультиплікатор капіталу.

Постановка проблеми. Тривалий період трансформації банківського сектору України, зумовлений як внутрішніми, так і зовнішніми викликами, вимагає комплексної оцінки його фінансової стійкості та ефективності. Важливо детально дослідити показники рентабельності (ROA, ROE), достатності капіталу, фінансову надійність та мультиплікатор капіталу як визначальні складові аналізу фінансового стану банків. Вивчення їх фінансових показників за 2015–2024 роки дозволяє не лише окреслити поточний стан сектору, а й побудувати типологію банків за стратегічними орієнтирами та адаптивною поведінкою.

Дослідження зосереджено на банках з найбільшим обсягом активів, оскільки саме вони формують ядро банківської системи та визначають загальні тенденції в кредитуванні, цифровізації та управлінні ризиками. Це також дозволяє дослідити, наскільки стабільним і конкурентним є банківський сектор в Україні. При цьому банки, що займають малу частку серед загальних активів, не є репрезентативними, оскільки їх зміни суттєво не впливають на банківський сектор загалом.

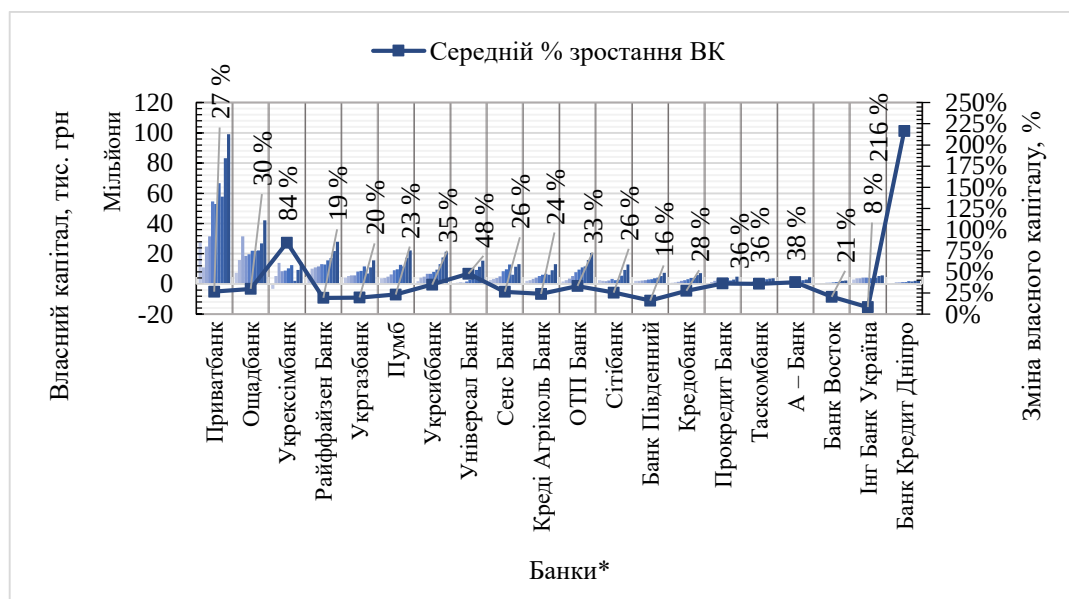
Аналіз останніх досліджень та публікацій, на які спирається автор. Аналіз банківської діяльності є досить поширеним у наукових колах, різні аспекти фінансової діяльності банків розглядали у своїх працях О.В. Вінниченко [2], А.М. Герасимович [3], В.В. Коваленко [4], І.В. Кохан [5], О.В. Крухмаль [6], Т.М. Неклюдова [101], А.О. Петрук [12], О.М. Петрук [123], О.М. Посаднєва [14], Р.І. Шиллер [17], О.С. Шуміло [18] та ін. Варто зауважити, що більшість спрямовує увагу або на загальні тенденції розвитку банківського сектору, або на 1–2 конкретні банки. Наше дослідження спрямоване на поєднання цих двох підходів, що передбачає вивчити масив даних 20 кращих банків України за величиною активів, а також побачити в динаміці, які суб'єкти господарювання є найбільш перспективними з точки зору ефективності ведення діяльності. Аналіз наукових джерел дозволив зробити висновок про значущість моніторингу та аналізу фінансового стану банків, тому детальне дослідження банків України у розрізі останнього десятиліття є важливим.

Метою статті є комплексний аналіз фінансового стану 20 найкращих банків України у 2015–2024 роках для оцінки трансформації банківського сектору, визначення ключових тенденцій, стабільності та конкурентоспроможності ринку, а також ідентифікації найбільш перспективних установ за динамікою їхніх показників.

Викладення основного матеріалу. Аналіз ефективності банківської системи України у 2015–2024 роках дозволяє визначити структурні зрушення у рівні прибутковості, капіталізації та фінансової стійкості провідних банків країни. Особливу увагу зосереджено на банках із найбільшим обсягом активів, оскільки саме вони формують основні тренди розвитку сектору, визначають стратегії управління ризиками, а також демонструють найбільш репрезентативну динаміку в умовах глибоких зовнішніх і внутрішніх викликів.

Як джерела використано офіційну звітність банків, що мають чинну банківську ліцензію та подають звітність до НБУ, зокрема, баланс, звіт про фінансові результати та ключові коефіцієнти, оприлюднені у відкритому доступі [8]. Методологія дослідження включає розрахунок середніх значень показників, їх динаміки у розрізі 2015–2024 років, порівняльний аналіз та типологічну класифікацію відповідно до встановлених критеріїв.

Власний капітал є фінансовою основою діяльності банку, що забезпечує його економічну самостійність та фінансову стійкість, а також слугує для покриття можливих збитків від ризикових операцій. Своєю чергою зобов'язання банку – це переважно залучені кошти, такі як депозити бізнесу та населення. Аналіз пасивів дозволяє оцінити співвідношення власного та залученого капіталу, що є узагальнюючою характеристикою ризику діяльності банку. Динаміку власного капіталу 20 найкращих банків України зображено на рисунку 1.

Джерело: сформовано автором на основі даних [8]

Примітка: усі назви банків умовні, скорочені версії використані для зручності відображення

Рис. 1. Динаміка власного капіталу 20 найкращих банків України за 2015–2024 роки

Власний капітал банку є одним із детермінуючих показників його стійкості, виходячи із самої суті специфіки банківської сфери діяльності. Аналіз динаміки власного капіталу банків підтверджує загальну тенденцію нарощення їх фінансової активності. Найбільш виразні зміни спостерігаються в АТ «Банк Кредит Дніпро» (216 %), що зумовлено стратегічною трансформацією банку шляхом підвищення ресурсної бази та прибутковості. Також активний ріст розміру власного капіталу є в АТ «Укрексімбанк» (84 %), що зумовлено програмою реструктуризації та докапіталізації від НБУ у 2021 році, про що зазначив сам банк [9].

Важливо провести нормативний аналіз достатності капіталу та оцінку ефективності його використання. Відповідно до вимог українського законодавства, нормативи достатності капіталу – норматив достатності регулятивного капіталу (H_{PK}), норматив достатності капіталу 1 рівня (H_{K1}) та норматив достатності основного капіталу 1 рівня (H_{OK1}) – є найважливішими показниками діяльності банку, що визначають фактичний рівень забезпечення покриття наслідків ризиків, які банк бере на себе в процесі своєї діяльності. Варто зауважити, що в останні десятиріччя міжнародні стандарти банківського капіталу регулювалися головним чином угодами між основними країнами, що входять до Базельського комітету з питань банківського нагляду [16].

Базель III – це міжнародно узгоджений комплекс заходів, розроблений Базельським комітетом з банківського нагляду у відповідь на фінансову кризу 2007–2009 років. Ці заходи спрямовані на посилення регулювання, нагляду та управління ризиками банків. Як і всі стандарти Базельського комітету, стандарти

Базеля III є мінімальними вимогами, що застосовуються до банків, що здійснюють міжнародну діяльність [1].

Відповідно до чинних з 5 серпня 2024 року вимог Закону України «Про банки і банківську діяльність» банки перейшли на трирівневу структуру капіталу та нові нормативи його достатності із застосуванням низки перехідних положень. Зокрема, у 2024 році набули чинності зміни щодо запровадження оновлених вимог до капіталу банків, згідно з якими мінімальне значення нормативу достатності регулятивного капіталу (H_{PK}) для банків становить:

- до 31 грудня 2024 року (включно) – 8,5 відсотка від сукупної експозиції під ризиком;
- до 30 червня 2025 року (включно) – 9,25 відсотка від сукупної експозиції під ризиком;
- із 01 липня 2025 року – 10 відсотків від сукупної експозиції під ризиком [15].

За даними НБУ банківська система України успішно виконала другий етап переходу на нову трирівневу структуру капіталу згідно з вимогами ЄС та станом на 1 січня 2025 року зберігає достатній запас капіталу всіх рівнів. Поточний рівень капіталу загалом забезпечує стійкість сектору до можливих шоків та дає змогу надалі нарощувати кредитний портфель.

Завдяки переходу банків на нову структуру капіталу зросла найякісніша його складова – основний капітал I рівня (за рахунок включення накопичених прибутків, які до цього переважно відображалися в капіталі нижчих рівнів, та врахування відповідно до перехідних положень проміжного прибутку без його підтвердження аудитом). Тож наразі капітал банків достатній для покриття всіх ключових ризиків [10]. У таблиці 1 наведено дані достатності регулятивного капіталу у розрізі банків станом на три часових періоди – 01.09.2024, 01.01.2025, 01.05.2025. Варто зазначити, що попередні розрахунки обсягу регулятивного капіталу, капіталу першого і другого рівня відрізнялися, тому їх порівняння є нерелевантним.

Таблиця 1

Фактичне значення нормативу достатності регулятивного капіталу (H_{PK})

№ з/п	Банк	H_{PK} , %				
		01.05.2025	01.01.2025	01.09.2024	Норма	Δ
1	ПриватБанк	14,08	14,96	15,20	Так	-1,13
2	Ощадбанк	11,71	13,98	11,71	Так	0,00
3	Укрексімбанк	11,56	14,35	11,47	Так	0,09
4	Райффайзен Банк	14,48	16,04	15,78	Так	-1,30
5	Укргазбанк	14,85	16,37	15,31	Так	-0,46
6	ПУМБ	14,43	16,27	17,10	Так	-2,67
7	Укрсиббанк	23,81	27,21	20,63	Так	3,18
8	Універсал Банк	13,57	16,40	13,25	Так	0,31
9	Сенс Банк	9,95	13,30	8,75	Ні	1,20
10	Креді Агріколь Банк	22,54	20,14	19,95	Так	2,59
11	Отп Банк	33,54	39,38	34,02	Так	-0,49
12	Сітібанк	22,71	27,37	27,72	Так	-5,01
13	Банк Південний	15,01	17,78	17,51	Так	-2,51
14	Кредобанк	25,86	30,22	29,91	Так	-4,05
15	Прокредит Банк	18,72	20,29	20,40	Так	-1,68
16	Таскомбанк	10,13	12,10	10,40	Так	-0,27
17	А – Банк	10,88	13,15	12,58	Так	-1,69
18	Банк Восток	12,39	13,34	13,96	Так	-1,57
19	ІНГ Банк Україна	58,66	68,69	63,62	Так	-4,95
20	Банк Кредит Дніпро	12,27	14,86	14,35	Так	-2,08

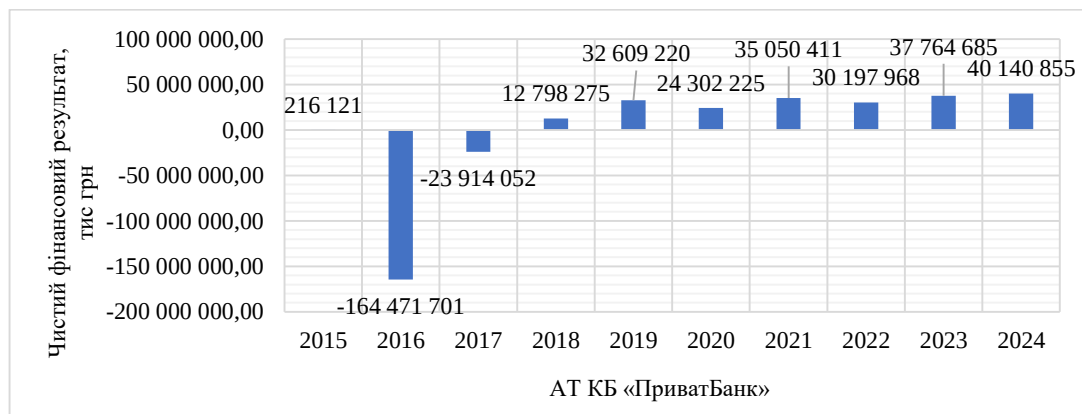
Джерело: сформовано автором на основі даних [8]

Аналіз показує, що фактично майже кожен із представників 20 найкращих банків України перевищує норму достатності регулятивного капіталу у 10 % ще до зазначеного НБУ терміну. Найбільший відсоток H_{PK} має АТ «ІНГ Банк Україна» (58,66 %), найбільший приріст фіксується в АТ «Укрсиббанк» (+3,18 в.п.). Загалом за період 01.09.2024–01.05.2025 у 15 банків визначено зниження H_{PK} внаслідок активного кредитування, зростання ризикових активів або зниження фінансового результату. Найбільше зниження спостерігається в АТ «ПУМБ» (-2,67 в.п.), АТ «Кредобанк» (-4,05 в.п.) та АТ «Сітібанк» (-5,01 в.п.), при цьому приріст H_{PK} спостерігався у 5 банків, зокрема в АТ «Укрсиббанк» (+3,18 в.п.) та АТ «Креді Агріколь Банк» (+2,59 в.п.). Значно вищий за норматив рівень капіталу зафіксовано в низці банків з іноземним капіталом (АТ «ІНГ Банк Україна» – 58,66 %; АТ «ОТП Банк» – 33,54 %; АТ «Кредобанк» – 25,86 %),

можна зробити висновок про консервативну модель управління ризиками та високий рівень фінансової стабільності зазначених емітентів.

Також проведено аналіз відповідності нормативів мінімального розміру регулятивного капіталу (від 200 млн грн) достатності капіталу 1 рівня (H_{K1}) та достатності основного капіталу 1 рівня (H_{OK1}). Станом на 01.05.2025 кожен із аналізованих банків виконує всі три вимоги.

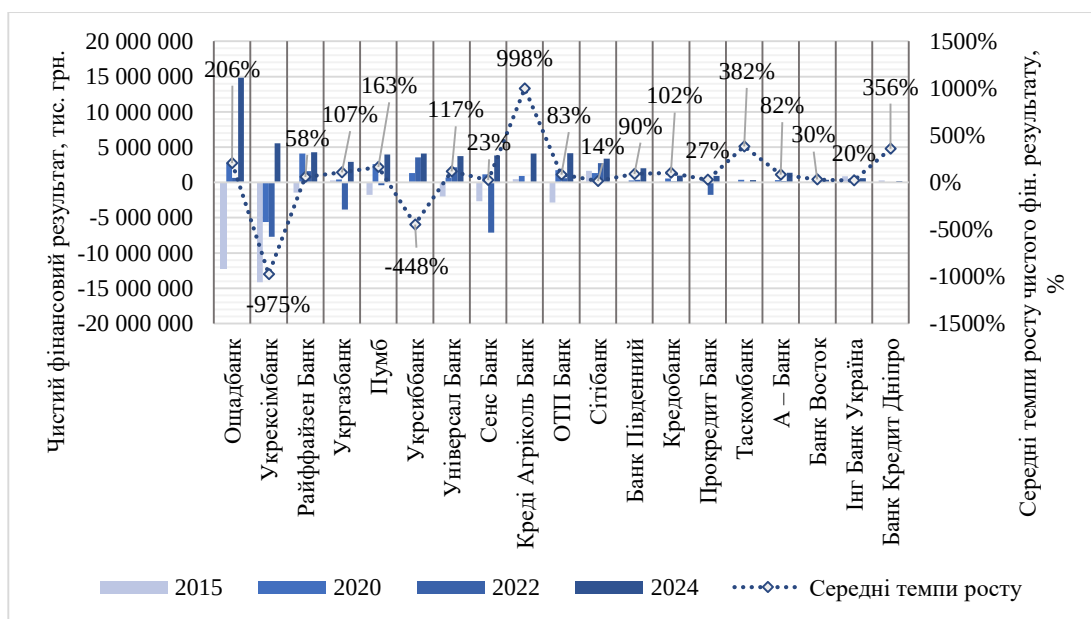
Дослідження чистого фінансового результату передбачає аналіз динаміки його змін за період 2015–2024 років, для наочності обрано згруповані проміжні періоди, а саме 2015, 2020, 2022 і 2024 роки. Крім цього, аналіз чистого фінансового результату розділено на дві окремі діаграми (рис. 2–3), оскільки АТ КБ «ПриватБанк» займає найбільшу частку серед інших емітентів, що ускладнює їх спільну візуалізацію. Загалом, на відміну від зміни активів банків, зміна чистого фінансового результату має більшу амплітуду коливань упродовж аналізованого періоду, що говорить про постійні зміни у структурі витрат і доходів банків, а також суттєвий вплив внутрішніх і зовнішніх факторів на фінальний прибуток або збиток.

Джерело: сформовано автором на основі даних [8]

Рис. 2. Динаміка чистого фінансового результату АТ КБ «ПриватБанк» за 2015–2024 роки

Абсолютним лідером за чистим прибутком упродовж останніх п'яти років є АТ КБ «ПриватБанк», попри глибокі збитки у 2016–2017 роках (зокрема, -164,5 млрд грн у 2016 році), пов'язані з націоналізацією та виведенням проблемних активів. Починаючи з 2018 року, банк вийшов на стабільну прибутковість, досягнувши у 2024 році чистого фінансового результату на рівні 40,1 млрд грн. Це вказує на успішну реалізацію політики стабілізації та ефективного управління активами. Варто зазначити, що наслідком суттєвого збитку у 2016 році стали від'ємні середні темпи зростання (у 84,19 раза), проте загальна позитивна тенденція росту чистого прибутку зі значним переважанням інших банків (за підсумками 2024 року частка ПриватБанку складає 39,6 % з-поміж усіх банків України) відображає його стійкість і стабільність.

Джерело: сформовано автором на основі даних [8]

Рис. 3. Динаміка чистого фінансового результату банків України за 2015–2024 роки

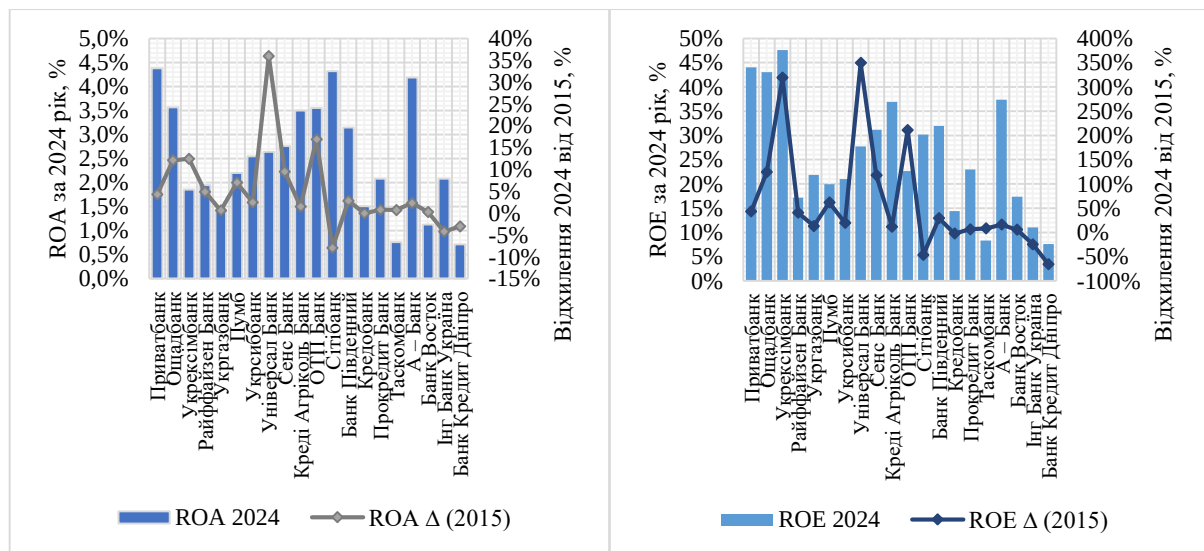
Серед інших банків, що демонструють стійку позитивну динаміку, варто вирізнити АТ «Креді Агроколь Банк» (середній темп зростання у 9,98 рази), АТ «Таскомбанк» (ріст у 3,82 рази), АТ «Банк Кредит Дніпро» (ріст у 3,56 рази) та АТ «Ощадбанк» (ріст у 2,06 рази). Для Ощадбанку зростання стало можливим лише після 2020 року внаслідок реструктуризації та зменшення впливу державних соціальних програм на фінансовий результат. АТ «Банк Кредит Дніпро», попри нестабільність у першій половині періоду, з 2023–2024 років демонструє чітке зростання прибутковості, що є наслідком стратегічного оновлення після зміни власника. Це також відображено у рості активів.

Негативні середні темпи росту чистого фінансового результату мають АТ «Укрексімбанк» (зниження у 9,75 разів) та АТ «Укрсиббанк» (зниження у 4,48 рази). Зокрема, у 2020 році для АТ «Укрексімбанк» зафіксовано рекордний збиток у розмірі 5,6 млрд грн, проте, попри стрімкий зріст за підсумками 2021 року із результатом чистого прибутку у розмірі 2,7 млрд грн, 2022 рік банк завершив із чистим збитком величиною 7,7 млрд грн. Це свідчить про нестабільність фінансових результатів банку, високу чутливість до зовнішніх макроекономічних шоків, зокрема пандемічної кризи та наслідків повномасштабної війни. Можна зробити висновок про недостатню ефективність ризик-менеджменту банку, крім цього, причинами може бути обмеженість джерел прибутковості або висока частка проблемних активів у кредитному портфелі. У АТ «Сенс Банк» також спостерігається нестабільність: попри певне покращення у 2023–2024 роках, війна 2022 року спричинила значні збитки (-7,1 млрд грн).

Загалом динаміка чистого фінансового результату банківського сектору у 2020–2024 роках відображає адаптацію установ до кризових умов – пандемії COVID-19, воєнного вторгнення РФ, а також трансформацію бізнес-моделей, зокрема зростання ролі цифрових каналів і зменшення частки ризикового кредитування.

Загалом, попри зовнішні фактори та макроекономічну нестабільність, більшість банків досягли сталого фінансового результату в останні роки аналізованого періоду. Це підтверджується як абсолютними показниками чистого прибутку в 2024 році, так і позитивною динамікою у порівнянні з базовими роками.

Оцінка рівня рентабельності та стійкості банків передбачає аналіз ROA (рентабельність активів), ROE (рентабельність капіталу), а також коефіцієнта фінансової надійності та мультиплікатора капіталу. Аналіз прибутковості дає змогу оцінити ефективність діяльності банку та використання його ресурсів.

Джерело: сформовано автором на основі даних [8]

Рис. 4. ROA та ROE 20 найкращих банків України за 2024 рік з відхиленням від 2015 року

Відповідно до рисунка 4 у динаміці рентабельності активів банків України за 2015–2024 роки простежується загальне зростання ефективності використання активів. Найвищі значення ROA за 2024 рік спостерігаються в АТ КБ «ПриватБанк» (4,38 %), АТ «Сенс Банк» (2,76 %), АТ «Креді Агроколь Банк» (3,50 %). У 2024 році більшість банків продемонстрували додатне значення ROA, що свідчить про поступове оздоровлення галузі після періоду глибокої фінансової нестабільності впродовж останніх десятиліть.

Позитивна динаміка спостерігається передусім у банках, які раніше мали від'ємне або низьке значення показника. Порівняння показників із 2015 звітним роком показують, що найвищі темпи росту прибутку за активами мають АТ «Універсал Банк», який підвищив ROA з -33,33 % у 2015 році до 2,64 % у 2024 році, АТ «ОТП БАНК» (з -13,35 до 3,55 %), АТ «Ощадбанк» (з -8,54 до 3,56 %), а також АТ «Укрексімбанк» (з -10,57 до 1,85 %). Такі зміни є наслідком реструктуризації портфелів, перегляду підходів до управління

активами та стабілізації операційного середовища. Водночас окремі банки продемонстрували зниження рентабельності порівняно з базовим періодом. Зокрема, АТ «Сітібанк» зменшив ROA з 12,25 % у 2015 році до 4,32 % у 2024 році, АТ «ІНГ Банк Україна» – з 6,29 до 2,08 %.

Динаміка рентабельності власного капіталу банків України у 2015–2024 роках демонструє виражену позитивну тенденцію відновлення ефективності банківського капіталу після кризових явищ середини 2010-х років. У 2024 році лише окремі банки мають значення ROE нижче 10 %, що свідчить про загальне оздоровлення банківської системи. Найбільший приріст рентабельності власного капіталу мають АТ «Універсал Банк» (+349,46 в.п.), АТ «Укрексімбанк» (+319,16 в.п.), АТ «ОТП Банк» (+211,14 в.п.), АТ «Сенс Банк» (+117,83 в.п.). Ці зміни вказують на трансформаційні зрушення в їхніх бізнес-моделях, зниження ризиковості активів та зміцнення операційної ефективності.

Стабільно високі значення ROE протягом усього періоду зберігають АТ КБ «ПриватБанк» (44,00 %), АТ «Креді Агріколь Банк» (36,91 %), АТ «Сітібанк» (30,16 %), хоча в останньому спостерігається зниження показника на 46,38 в.п. порівняно з 2015 роком, спадна динаміка цього банку вказує на можливі неефективні стратегії використання активів та капіталу, що у подальшому може призвести до зниження рейтингових позицій. Суттєве погіршення ROE також спостерігається в АТ «Банк Кредит Дніпро» (-65,87 в.п.) та АТ «ІНГ Банк Україна» (-24,46 в.п.).

В цілому у більшості банків рентабельність власного капіталу у 2024 році істотно покращилася, зокрема в тих, які у 2015 році були збитковими. Тенденція до вирівнювання показників ROE у секторі свідчить про посилення конкуренції, стабілізацію внутрішніх процесів і поступове повернення довіри інвесторів до банківської системи.

Дослідження прибутковості банків дозволило виокремити 5 найбільш динамічних серед них, детальне порівняння у таблиці 2.

Таблиця 2

Динаміка показників прибутковості для обраних банків за 2015–2024 роки

Показник	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	+/-
АТ «Універсал Банк»											
ROA	-33,33	1,42	1,61	1,00	3,49	2,40	6,33	2,78	1,68	2,64	35,97
ROE	-321,76	10,69	11,66	9,87	41,32	31,44	65,48	27,11	18,04	27,70	349,46
АТ «ОТП Банк»											
ROA	-13,35	4,15	3,36	5,30	5,77	3,09	4,03	0,69	3,51	3,55	16,91
ROE	-271,54	-87,48	8,10	7,58	0,73	-58,29	23,96	-106,65	93,14	47,62	319,16
АТ «Укрексімбанк»											
ROA	-10,57	-0,63	0,41	0,37	0,03	-2,50	1,20	-3,31	1,93	1,85	12,43
ROE	-188,52	45,36	33,00	44,44	38,94	19,99	26,61	5,26	27,05	22,62	211,14
АТ «Ощадбанк»											
ROA	-8,54	0,25	0,22	0,06	0,08	0,95	0,41	0,23	1,42	3,56	12,10
ROE	-81,58	4,02	2,37	0,65	1,34	13,38	4,82	2,91	19,37	43,05	124,62
АТ «Сенс Банк»											
ROA	-6,72	-10,07	1,23	2,06	2,45	1,15	2,79	-6,42	4,43	2,76	9,48
ROE	-86,66	-137,98	16,51	29,24	28,40	12,73	29,47	-74,75	57,39	31,17	117,83

Джерело: сформовано автором на основі даних [8]

Аналіз динаміки показників рентабельності активів і капіталу свідчить про наявність істотних відмінностей у стабільності фінансових результатів серед обраних банків. Найбільш волатильними є АТ «Сенс Банк» та АТ «Укрексімбанк», для яких характерними є як високі позитивні значення (ROE понад 40–90 %), так і значні від’ємні коливання, зокрема у 2016 та 2022 роках. Своєю чергою АТ «Ощадбанк» продемонстрував поступову, проте помірну позитивну динаміку без різких змін, що дозволяє визначити його стратегію ведення банківської діяльності обережною та зваженою.

У більшості банків переломними стали 2018–2020 роки, коли значення ROA та ROE перейшли з від’ємних до додатних. Наприклад, АТ «Універсал Банк» мав найбільше негативне значення ROE у 2015 році (-321,76 %), проте вже у 2021 досягнув одного з найвищих рівнів (65,48 %), що вказує на ефективну зміну бізнес-моделі з подальшим акцентом на цифровий банкінг. Подібну динаміку також демонструє АТ «ОТП Банк», який протягом одного десятиліття за прибутковістю капіталу трансформувався з глибоко збиткового в одного з лідерів ринку. Однією з причин є інвестування власних і залучених коштів в ІТ-сферу, а також активна цифровізація клієнтських сервісів.

Паралельний аналіз ROA і ROE дає підстави зробити висновки про ефективність використання не лише активів, а й структури власного капіталу. АТ «Універсал Банк» демонструє значно вищі показники ROE порівняно з ROA, що може свідчити про обмежений обсяг власного капіталу або застосування

фінансового важеля для нарощування прибутковості. Схожу динаміку демонструє АТ «ОТП Банк», де ROE зростає набагато стрімкіше, ніж ROA. АТ «Укресімбанк» також належить до групи банків із нестабільною динамікою, де ROE в окремі роки змінювався від суттєвих збитків (зокрема -271,54 % у 2015, -106,65 % у 2022) до рекордних значень (+93,14 % у 2023). Така волатильність вказує на нестабільну структуру капіталу внаслідок вразливості до зовнішніх чинників, а також можливий вплив нерівномірного перерозподілу прибутку в межах капіталу банку.

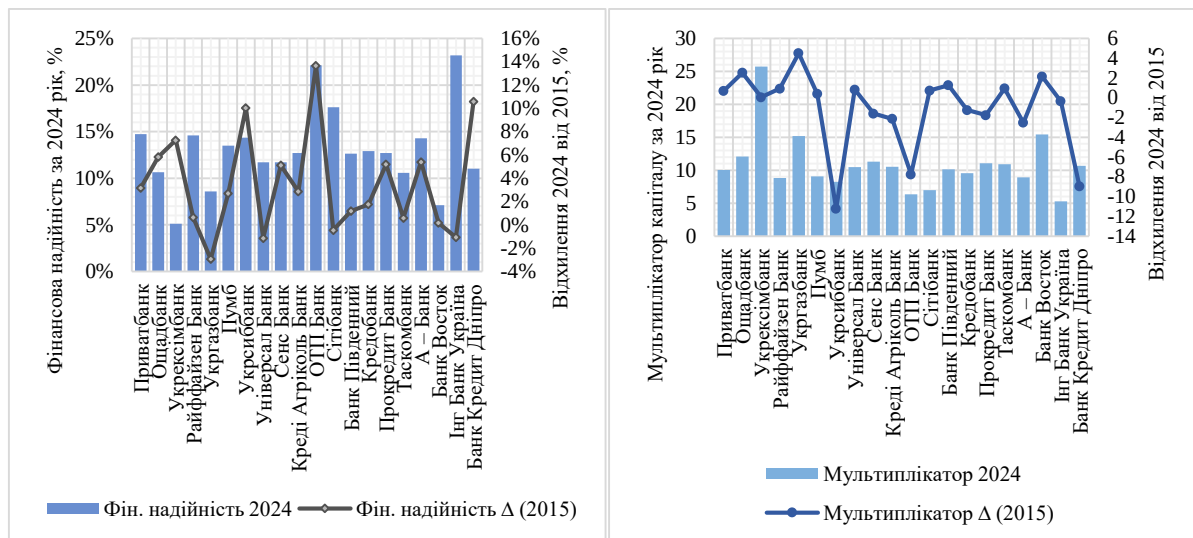
АТ «Ощадбанк» зберігає більш пропорційну динаміку між обома показниками, що вказує на зважену політику управління активами і капіталом. У випадку АТ «Сенс Банк» спостерігається висока нестабільність обох показників, це є відображенням структурних змін банку та накладених санкцій у жовтні 2022 року. Темпи росту обох показників по кожному із банків є однорідними відносно один одного, проте показники ROE характеризуються більшим коливанням, що вказує на вразливість власного капіталу до зовнішніх змін середовища та динаміки доходів, а також на чутливість до зміни структури балансу.

Загалом виявлені відмінності в динаміці ROA і ROE свідчать про різний рівень ефективності управління активами та капіталом, а також про те, що висока рентабельність власного капіталу не завжди є наслідком стійкого зростання прибутку.

Аналіз фінансової стійкості обрано через два ключові показники – коефіцієнт фінансової надійності та мультиплікатор капіталу (рис. 5). Коефіцієнт фінансової надійності розраховано як співвідношення власного капіталу до зобов'язань банків. Цей показник дозволяє визначити можливість суб'єкта господарювання покрити зобов'язання за рахунок власних коштів.

Мультиплікатор капіталу дозволяє оцінити рівень ефективності управління ресурсами та визначається як співвідношення активів та власного капіталу. Цей показник характеризує ступінь покриття активів акціонерним капіталом. Значення мультиплікативного ефекту капіталу дає змогу визначити ефективність структури власного та залученого капіталу банку. У динаміці він може постійно зростати, що є показником, який характеризує зниження ресурсної стабільності вітчизняних банків. Мультиплікатор капіталу є прямим показником фінансового важеля банку, що вказує, яку кількість активів повинна забезпечувати кожна одиниця власного капіталу. Чим вищий мультиплікатор, тим вищий потенціал банку для збільшення виплат власникам (акціонерам), але в той же час зниження значень мультиплікатора свідчить про зниження рівня ризику банкрутства [7].

Для точного розрахунку для визначення коефіцієнта мультиплікатора капіталу використано не співвідношення обсягу активів до власного капіталу, а співвідношення ROE до ROA.

Джерело: розраховано автором на основі даних [8]

Рис. 5. Коефіцієнт фінансової надійності та мультиплікатор капіталу 20 найкращих банків України за 2024 рік з відхиленням від 2015 року

У 2015 році більшість банків демонстрували низький рівень фінансової надійності, а окремі установи – від'ємне співвідношення капіталу до зобов'язань, що було індикатором кризової ситуації в секторі. Станом на 2024 рік показник фінансової надійності суттєво покращився в більшості установ, що свідчить про посилення власної ресурсної бази, зменшення боргового навантаження та загальну стабілізацію системи. При цьому спостерігаються як позитивні, так і негативні зміни серед окремих банків.

Найвищі значення показника протягом усього періоду фіксуються в АТ «ІНГ Банк Україна», де за період 2017–2021 років він досягнув понад 50 % (максимум – 60,36 %), що вказує на виключно високу

фінансову стійкість і низьку залежність від зовнішніх джерел фінансування. Хоча в останні роки показник знижується, він усе ще лишається найвищим серед усіх банків (23,17 % у 2024 році). До стабільно високих значень також належать АТ «ОТП Банк» (22,11 %), АТ КБ «ПриватБанк» (14,74 %), АТ «Райффайзен Банк» (14,59 %) та АТ «Укрсиббанк» (14,37 %), можна зробити висновок про зважене управління зобов'язаннями і достатній обсяг капіталу.

Деякі банки, навпаки, продемонстрували зниження фінансової надійності, це – АБ «Укргазбанк» (-2,93 в.п.), АТ «Універсал Банк» (-1,14 в.п.), АТ «ІНГ Банк Україна» (-1,07 в.п.), АТ «Сітібанк» (-0,45 в.п.). Для більшості з них абсолютне значення все ще залишається прийнятним, проте негативна динаміка потребує подальшого моніторингу, особливо в контексті зростання операційної активності або експансії. Ще однією причиною зниження коефіцієнта є перерозподіл власного капіталу на активний розвиток банку шляхом впровадження технічних інновацій, виходу на нові ринки або активізації благодійної діяльності.

Аналіз мультиплікатора капіталу в розрізі 2015–2024 років показує, що більшість банків знизили частку зобов'язань у структурі фінансування активів. Це вказує на поступовий перехід до більш стійкої моделі управління капіталом, а також реакцію на регуляторні вимоги НБУ щодо достатності капіталу. У 2015 році середній мультиплікатор у низці банків перевищував 15–20, що означало надмірну залежність від залучених коштів. Станом на 2024 рік більшість банків утримують показник у межах 8–12, що є оптимальним рівнем для збалансованого ризику та прибутковості.

Значна кількість банків продемонструвала зниження показника мультиплікатора капіталу в порівнянні з 2015 роком. Це свідчить про систематичне підвищення рівня капіталізації банківського сектору. Зокрема, АТ «Укрсиббанк» (-11,22) та АТ «Універсал Банк» (-11,23) показали найбільш суттєве зниження мультиплікатора, що вказує на їхню активну докапіталізацію та підвищення фінансової стійкості. Також помітне зниження спостерігається в АТ «Банк Кредит Дніпро» (-8,95), АТ «ОТП Банк» (-7,76), АТ «Креді Агріколь Банк» (-2,14), АТ «А-Банк» (-2,53) та інших. Ця тенденція є позитивною, оскільки зменшує фінансовий важіль та підвищує здатність банків поглинати можливі збитки.

Для окремих банків, таких як АТ «Укресімбанк», спостерігаються аномально високі значення мультиплікатора капіталу у 2016–2018 роках (зокрема, 137,92 у 2016 році). Насамперед це пов'язано з наслідками фінансової кризи 2014–2015 років, коли банки зазнавали значних збитків, що призводило до зменшення власного капіталу, або ж до агресивного нарощування активів без адекватної капіталізації. Поступове зниження цих показників у наступні роки свідчить про процес оздоровлення банківського сектору та докапіталізації, яка відбувалася під тиском НБУ.

Загальні тенденції зміни значення мультиплікаторів капіталу показують відносну стабілізацію його з 2018–2020 років. Це можна пояснити посиленням регуляторних вимог до достатності капіталу з боку НБУ та впровадженням пруденційних норм, що відповідають міжнародним стандартам (зокрема перехід на фінальний Базель III). Крім того, зростання прибутковості банківського сектору в останні роки дозволило банкам збільшувати власний капітал за рахунок реінвестованого прибутку.

Окремі банки продемонстрували зростання мультиплікатора капіталу у 2024 році, порівняно з 2015 роком, зокрема, АТ «Укргазбанк» (+4,50), АТ «Ощадбанк» (+2,52) та ПАТ «Банк Восток» (+2,16). Варто зазначити, що при розрахунку використовувалися середні значення активів і капіталу банків для уникнення викривлень, що можуть виникати при використанні лише даних на кінець року. Аналіз динаміки активів і капіталу зазначених банків показав, що середні темпи росту активів коливаються від 11 до 18 %, в той же час середні темпи росту капіталу – від 21 до 30 %. Отже, попри швидші темпи росту капіталу, пропорційно обсяг активів банків займає значно більшу частку у структурі балансу.

З метою систематизації результатів проведеного багатофакторного аналізу фінансового стану банків України здійснено типологізацію двадцяти найбільших банків за такими показниками: рентабельність активів (ROA), рентабельність власного капіталу (ROE), коефіцієнт фінансової надійності (відношення власного капіталу до зобов'язань) та мультиплікатор капіталу (розрахований як ROE/ROA). Такий підхід дозволив виявити характерні фінансові моделі, які реалізуються банками на українському ринку, а також визначити ступінь ефективності їх діяльності в контексті структурного балансу. Для визначення стратегічних типів банків проаналізовано середні емпіричні значення показників і виокремлено відповідні порогові межі.

У процесі класифікації сформовано чотири стратегічні типи банків (рис. 6):

1. *Банки збалансованої ефективності (збалансовані)* – це установи, які поєднують високий рівень прибутковості з помірним мультиплікатором капіталу та стабільною фінансовою структурою. Вони демонструють сталу динаміку прибутковості, де високі ROA та ROE досягаються за рахунок ефективного використання активів без ризикових операцій. Структура їхнього капіталу свідчить про наявність фінансового буфера, що знижує чутливість до зовнішніх шоків;

2. *Банки з високою чутливістю до структури капіталу (чутливі)* характеризуються високими значеннями ROE за умов суттєвої фінансової залежності від зобов'язань, що прослідковується через високі значення мультиплікатора капіталу. Прибутковість таких установ є наслідком активного використання позикових коштів, що водночас підвищує їх фінансову вразливість;

3. Банки з консервативною фінансовою стратегією (консервативні) зосереджені на підтриманні стабільної структури балансу, помірної прибутковості та низького ризику. Вони не демонструють високих темпів зростання, однак забезпечують контрольовану динаміку та високу фінансову дисципліну;

4. Банки трансформаційного типу (трансформуючі) мають ознаки реструктуризації, зміни власника або перехідного етапу у розвитку. Незважаючи на нестабільність окремих показників, вони демонструють позитивну динаміку покращення фінансових характеристик. Установи цієї групи мають потенціал стійкого зростання за умови збереження сприятливої ринкової кон'юнктури.

Джерело: розроблено автором

Рис. 6. Стратегічні типи банків за рівнем їх фінансового стану

З метою уникнення плутанини та можливості використання запропонованої класифікації побудовано алгоритм визначення стратегічного типу банку:

- етап 1 – перевірка на збалансованість розвитку. Якщо банк має високі показники ROA та ROE (зокрема, рентабельність активів більша за 3 % або рентабельність капіталу вища за 30 %), а також помірну фінансову надійність від 10 %, банк має збалансований тип фінансового стану;
- етап 2 – перевірка на чутливість капіталу. Якщо значення мультиплікатора капіталу є вищим за 12,5, банк має чутливий тип фінансового стану. Якщо мультиплікатор є нижчим або дорівнює 12,5, здійснюється перехід до наступного етапу;
- етап 3 – перевірка на стабільність. Якщо банк має помірні показники ROA та ROE (зокрема, рентабельність активів у діапазоні 1,5–3 %, а рентабельність капіталу між 10 і 30 %) та високу фінансову стійкість (коефіцієнт фінансової надійності вище 14 %), тоді це банк консервативного типу фінансового стану;
- етап 4 – заключний. Якщо банк не відповідає жодній із попередніх вимог, він має трансформуючий тип. Особливістю цього типу є ознаки реструктуризації або нового етапу розвитку, через що спостерігаються помірні показники прибутковості, фінансової стійкості та достатності капіталу, проте мають тенденцію до покращення.

У таблиці 3 відображено результати визначення стратегічних типів банків за їх фінансовим станом у розрізі підсумків 2024 року.

Таблиця 3
Визначення стратегічного типу обраних банків за їх фінансовим станом за підсумками 2024 року

№	Банк	ROA,	ROE	Фін. надійність	Мультиплікатор	Тип банку
1	2	3	4	5	6	7
1	ПриватБанк	4,38 %	44,00 %	14,74 %	10,06	Збалансований
2	Ощадбанк	3,56 %	43,05 %	10,65 %	12,08	Збалансований
3	Укресімбанк	1,85 %	47,62 %	5,10 %	25,73	Чутливий
4	Райффайзен Банк	1,94 %	17,17 %	14,59 %	8,83	Консервативний
5	Укргазбанк	1,44 %	21,88 %	8,59 %	15,18	Чутливий
6	ПУМБ	2,20 %	19,92 %	13,50 %	9,05	Трансформуючий
7	Укрсиббанк	2,54 %	20,98 %	14,37 %	8,25	Консервативний
8	Універсал Банк	2,64 %	27,70 %	11,72 %	10,48	Трансформуючий

1	2	3	4	5	6	7
9	Сенс Банк	2,76 %	31,17 %	11,71 %	11,30	Збалансований
10	Креді Агроколь Банк	3,50 %	36,91 %	12,70 %	10,54	Збалансований
11	ОТП Банк	3,55 %	22,62 %	22,11 %	6,36	Збалансований
12	Сітібанк	4,32 %	30,16 %	17,61 %	6,98	Збалансований
13	Банк Південний	3,15 %	31,97 %	12,63 %	10,16	Збалансований
14	Кредобанк	1,51 %	14,42 %	12,91 %	9,56	Трансформуючий
15	Прокредит Банк	2,08 %	22,98 %	12,71 %	11,05	Трансформуючий
16	Таскомбанк	0,76 %	8,30 %	10,58 %	10,89	Трансформуючий
17	А – Банк	4,18 %	37,37 %	14,30 %	8,93	Збалансований
18	Банк Восток	1,13 %	17,38 %	7,09 %	15,42	Чутливий
19	ІНГ Банк Україна	2,08 %	11,01 %	23,17 %	5,30	Консервативний
20	Банк Кредит Дніпро	0,71 %	7,61 %	11,01 %	10,66	Трансформуючий

Джерело: розроблено автором, показники розраховано на підставі даних [8]

За результатами дослідження серед кращих 20 банків України переважають банки збалансованого типу. Крім цього, шість банків визначено трансформуючими, три – чутливими, три – консервативними. Така тенденція відображає різні підходи банків до зовнішніх і внутрішніх факторів та дозволяє визначити їх бізнес-модель управління в умовах трансформаційних змін.

На основі аналізу сформовано перелік банків, що можуть вважатися перспективними для подальшого зростання та посилення ринкових позицій. До них належать АТ «ОТП Банк», АТ «Укрсиббанк», АТ «Сітібанк», АТ «Універсал Банк», АТ «Ощадбанк». Ці банки мають не лише високі показники прибутковості, а й підтримують стійку структуру капіталу, що дозволяє розглядати їх як фінансово надійні та стратегічно вмотивовані до розвитку.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Аналіз власного капіталу 20 найкращих банків України за період 2015–2024 років підтвердив тенденцію до нарощення фінансової активності. Найбільш динамічне зростання спостерігалось в АТ «Банк Кредит Дніпро» (+216 %) та АТ «Укресімбанк» (+84%). Банківська система загалом успішно адаптувалася до вимог Базель III, завершивши другий етап переходу до трирівневої структури капіталу. Станом на 01.05.2025 року всі проаналізовані банки дотримуються нормативів достатності регулятивного капіталу, при цьому більшість демонструє перевищення базового рівня у 10 %, особливо банки з іноземним капіталом.

Аналіз динаміки чистого фінансового результату виявив значну волатильність показників протягом десятиліття, що свідчить про чутливість сектору до макро- та мікроекономічних змін. Лідером за прибутком залишається АТ КБ «ПриватБанк», який стабілізував свої фінансові результати після значних збитків у 2016–2017 роках. Стійку позитивну динаміку також демонструють АТ «Креді Агроколь Банк», АТ «Таскомбанк», АТ «Ощадбанк» та АТ «Банк Кредит Дніпро». Негативні середні темпи росту чистого фінансового результату за весь період мають АТ «Укресімбанк» та АТ «Укрсиббанк». Загалом більшість банків досягли сталого фінансового результату в останні роки аналізованого періоду. Результати оцінки рентабельності активів (ROA) та власного капіталу (ROE) показали поступове відновлення ефективності банківського сектору. У 2024 році переважна більшість банків демонструє позитивні значення ROA та високий рівень ROE, зокрема ті, які у на початку досліджуваного періоду фіксували збитки (зокрема, АТ «Універсал Банк», АТ «ОТП Банк», АТ «Ощадбанк», АТ «Укресімбанк»). Водночас стабільно високу прибутковість капіталу зберігають АТ КБ «ПриватБанк», АТ «Креді Агроколь Банк» та АТ «Сітібанк». Оцінка фінансової стійкості дозволила зробити висновок про покращення коефіцієнта фінансової надійності у більшості банків, а також зниження мультиплікатора капіталу, що свідчить про зменшення частки зобов'язань у структурі фінансування.

На основі комплексного аналізу фінансового стану запропоновано типологію банків, що включає чотири стратегічні моделі: банки збалансованої ефективності, банки з високою чутливістю до структури капіталу, банки трансформаційного типу та банки з консервативною фінансовою стратегією. На основі типології та комплексного аналізу були визначені банки, що можуть вважатися перспективними для подальшого зростання та посилення ринкових позицій, оскільки вони мають не лише високі показники прибутковості, а й підтримують стійку структуру капіталу. До таких установ належать АТ «ОТП Банк», АТ «Укрсиббанк», АТ «Сітібанк», АТ «Універсал Банк», АТ «Ощадбанк».

Перспективи подальших досліджень:

1. Розробка інтегрального коефіцієнта перспективності банків з урахуванням рейтингових позицій, темпів зростання активів, рівня фінансової стійкості та ефективності;
2. Поглиблений аналіз впливу маркетингової активності банків на приріст активів та фінансові результати з урахуванням цифрових каналів комунікації;
3. Порівняльне дослідження клієнтоорієнтованості бізнес-моделей банків на прикладі передових установ з активною динамікою зростання.

Список використаної літератури:

1. Basel III: Finalising post-crisis reforms / Bank for International Settlements. – 2017. – 162 p. [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.bis.org/bcbs/publ/d424.htm>.
2. Вінниченко О.В. Фінансовий стан банку та методи його оцінки в Україні / О.В. Вінниченко, А.В. Гудзь // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2020. – № 69. DOI: 10.18664/338.47:338.45.v0i69.200560.
3. Герасимович А. Аналіз банківської діяльності : підручник / А.Герасимович. – Київ : КНЕУ, 2010. – 599 с.
4. Коваленко В.В. Науково-методичні підходи до діагностики фінансового стану банків / В.В. Коваленко // Ефективна економіка. – 2020. – № 8. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.8.6.
5. Криховецька З. Проблеми та шляхи вдосконалення формування фінансових ресурсів банків / З.Криховецька, І.Кохан // Економіка та суспільство. – 2022. – № 39. DOI: 10.32782/2524-0072/2022-39-10.
6. Крукмаль О.В. Оцінка фінансової стійкості банків: інформаційне і методичне забезпечення : дис. ...канд. екон. наук / О.В. Крукмаль. – Суми, 2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/51662>.
7. Мойсєєнко І. Аналіз формування та використання банківського капіталу / І.Мойсєєнко, І.Козій // Соціально-правові студії. – 2020. – № 3 (9). – 159 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3250>.
8. Наглядова статистика // Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#4>.
9. Національний банк погодив Програму капіталізації/реструктуризації АТ «Укрексімбанк» за результатами оцінки його стійкості / АТ «Укрексімбанк» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.eximb.com.ua/bank/press/novyny-banku/nacionalnij-bank-pogodiv-programu-kapitalizaciirestrukturyzatsii-at-ukreksimbank-za-rezultatami-ocink.html>.
10. Банки успішно виконали другий етап переходу на нову структуру капіталу / Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/ua/news/all/banki-uspishno-vikonali-drugiy-etap-perehodu-na-novu-strukturu-kapitalu>.
11. Неклюдова Т. Аналіз стану функціонування банківської системи України / Т.Неклюдова, О.Казарян // Науковий вісник Полісся. – 2020. – № 3 (19). – С. 64–69. DOI: 10.25140/2410-9576-2019-3(19)-64-69.
12. Петрук А. Фінансова стабільність комерційних банків із урахуванням операцій з похідними фінансовими інструментами : монографія / А.Петрук. – Житомир : ПП «Рута», 2024. – 304 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eztuir.ztu.edu.ua/123456789/8448>.
13. Петрук О.М. Банківська справа : навч. посіб. / О.М. Петрук. – Київ : Кондор, 2009. – 466 с.
14. Посаднева О. Оцінка достатності власного капіталу банків в період сучасних викликів та загроз / О.Посаднева, Н.Стефанович, В.Цілінко // Економіка та суспільство. – 2023. – № 56. DOI: 10.32782/2524-0072/2023-56-76.
15. Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України та встановлення перехідних положень щодо запровадження оновлених вимог до капіталу банків : Постанова Нац. банку України від 07.06.2024 № 65 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0065500-24#Text>.
16. Тарнавський М. Мінімальні вимоги до капіталу / М.Тарнавський // Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Risks_Tarnavskiy_VV.pdf?v=4.
17. Шіллер Р. Фінансова стійкість комерційного банку та шляхи її зміцнення / Р.Шіллер. – Київ : Наук. думка, 1998. – 158 с.
18. Шуміло О. Аналіз сучасного стану банківської системи України / О.Шуміло, О.Заїка, С.Греčko // Економічний простір. – 2023. – № 188. – С. 195–199. DOI: 10.32782/2224-6282/188-32.

References:

1. Bank for International Settlements (2017), *Basel III: finalising post-crisis reforms*, 162 p., [Online], available at: <https://www.bis.org/bcbs/publ/d424.htm>
2. Vinnychenko, O.V. and Hudz, A.V., (2020), «Finansovyi stan banku ta metody yoho otsinky v Ukraini», *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, No. 29, doi: 10.18664/338.47:338.45.v0i69.200560.
3. Herasymovych, A. (2010), *Analiz bankivskoi diialnosti, pidruchnyk*, KNEU, Kyiv, 599 p.
4. Kovalenko, V.V. (2020), «Naukovo-metodychni pidkhody do diahnostryky finansovoho stanu bankiv», *Efektivna ekonomika*, No. 8, doi: 10.32702/2307-2105-2020.8.6.
5. Krykhovetska, Z. and Kokhan, I. (2022), «Problemy ta shliakhy vdoskonalennia formuvannia finansovykh resursiv bankiv», *Ekonomika ta suspilstvo*, No. 39, doi: 10.32782/2524-0072/2022-39-10.
6. Krukhmal, O.V., Krukhmal, E.V. and Krukhmal, O.V. (2007), «Otsinka finansovoi stiikosti bankiv: informatsiine i metodychne zabezpechennia», Ph.D. Thesis of dissertation, Sumy, [Online], available at: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/51662>
7. Moiseienko, I. and Kozii, I. (2020), «Analiz formuvannia ta vykorystannia bankivskoho kapitalu», *Sotsialno-pravovi studii*, No. 3 (9), 159 p., [Online], available at: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3250>
8. Natsionalnyi bank Ukrainy, *Nahliadova statystyka*, [Online], available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#4>
9. АТ «Укрексімбанк» (2021), «Natsionalnyi bank pohodyv Prohramu kapitalizatsii/restrukturyzatsii АТ «Укрексімбанк» за rezultatamy otsinky yoho stiikosti», [Online], available at:

- <https://www.eximb.com/ua/bank/press/novyny-banku/nacionalnij-bank-pogodiv-programu-kapitalizaciirestrukturizacii-at-ukreksimbank-za-rezultatami-ocink.html>
10. Natsionalnyi bank Ukrainy, «Banky uspishno vykonaly druhyi etap perekhodu na novu strukturu kapitalu. Natsionalnyi bank Ukrainy», [Online], available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/banki-uspishno-vikonali-drugiy-etap-perekhodu-na-novu-strukturu-kapitalu>
 11. Nekliudova, T. and Kazarian, O., (2020), «Analiz stanu funktsionuvannia bankivskoi systemy Ukrainy», *Naukovyi visnyk Polissia*, No. 3 (19), pp. 64–69, doi: 10.25140/2410-9576-2019-3(19)-64-69.
 12. Petruk, A. (2024), *Finanova stabilnist komertsiiynykh bankiv iz urakhuvanniam operatsii z pokhidnymy finansovymy instrumentamy*, monohrafiia, PP «Ruta», Zhytomyr, 304 p., [Online], available at: <http://eztuir.ztu.edu.ua/123456789/8448>
 13. Petruk, O.M. (2009), *Bankivska sprava*, navch. posib., Kondor, Kyiv, 466 p.
 14. Posadnieva, O., Stefanovych, N. and Tsilynko, V. (2023), «Otsinka dostatnosti vlasnoho kapitalu bankiv v period suchasnykh vyklykiv ta zahroz», *Ekonomika ta suspilstvo*, No. 56, doi: 10.32782/2524-0072/2023-56-76.
 15. Natsionalnyi bank Ukrainy (2024), *Pro zatverdzhennia Zmin do deiakyykh normatyvno-pravovykh aktiv Natsionalnoho banku Ukrainy ta vstanovlennia perekhidnykh polozhen shchodo zaprovdzhennia onovlenykh vymoh do kapitalu bankiv*, Postanova vid 07.06.2024 No. 65, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0065500-24#Text>
 16. Tarnavskiy, M. (2018), «Minimalni vymohy do kapitalu», Natsionalnyi bank Ukrainy, [Online], available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Risks_Tarnavskiy_VV.pdf?v=4
 17. Shiller, R. (1998), *Finanova stiikist komertsiiinoho banku ta shliakhy yii zmitsnennia*, Nauk. dumka, Kyiv, 158 p.
 18. Shumilo, O., Zaika, O. and Hrechko, S. (2023), «Analiz suchasnoho stanu bankivskoi systemy Ukrainy», *Ekonomichnyi prostir*, No. 188, pp. 195–199, doi: 10.32782/2224-6282/188-32.

Гладищук Яна Андріївна – аспірант спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», асистент кафедри фінансів та цифрової економіки Державного університету «Житомирська політехніка». <https://orcid.org/0000-0003-2065-5533>.

Наукові інтереси:

- маркетинг як інструмент ефективного ведення діяльності суб'єктів;
- теорія, методологія та організація банківської діяльності, банківський менеджмент;
- фактори впливу на конкурентоспроможність підприємства.

E-mail: phd072223_gyaa@student.ztu.edu.ua.

Нладышчук Я.А.

Comprehensive analysis of the profitability and financial stability of Ukraine's leading banks

The article presents a comprehensive analysis of Ukraine's largest banks' performance and financial stability for 2015–2024. The study focuses on return on assets (ROA), return on equity (ROE), capital structure and financial reliability in the context of profound transformations in the banking sector. The analysis draws upon data from the 20 banks with the largest assets, which exert significant influence over the prevailing trends in the sector.

The analysis of equity capital confirmed the overall increase in the financial activity of banks. The Ukrainian banking system has successfully transitioned to a new three-tier capital structure by EU and Basel III requirements and, as of 1 January 2025, maintains a sufficient capital buffer at all levels. Most of the top 20 banks exceed the regulatory capital adequacy ratio (RCA) of 10 % as of 01.05.2025. An analysis of net financial results for 2015–2024 revealed a significant range of fluctuations, but most banks have achieved consistent positive results in recent years. PrivatBank JSC has maintained its leadership in profit for five consecutive years.

The profitability assessment showed an increase in the efficiency of asset utilisation and a recovery in the profitability of banking capital. The financial stability analysis showed an improvement in financial reliability and a decrease in the capital multiplier in most institutions by 2024. Based on a multifactorial analysis, a typology of banks (balanced, sensitive, conservative, transforming) was developed, which made it possible to identify strategic models for their development. It was determined that banking institutions which exhibited a capacity to combine elevated profitability with a stable capital structure were worthy of confidence.

Keywords: financial condition of banks; banks of Ukraine; banking sector; bank capital; ROA; ROE; reliability ratio; capital multiplier.

Стаття надійшла до редакції 09.07.2025.